

Popravek. V članku „Ponemčevanje slov. šolstva na Štajerskem“ je pisano, da je za Hajdino predlagan „Nemec, neki g. Andre — je najsposobnejši učitelj in najpoštenjši človek...“ mora pa biti „...g. Andre — če je najsposobnejši učitelj in najpoštenjši človek — ne sodi za nadučitelja na Hajdino, ker ni usposobljen za slovensčino...“ — V istem članku na strani 438. je tiskano, da je vadniškim učiteljem v Mariboru imenovan neki nemški Kočevar **dr. Herbst**, a ta gosp. **ni doktor**, temveč le navaden učitelj.

Razgled po šolskem svetu.

— **Ženski študij na Francoskem.** Glasom statističnih podatkov študira na Francoskem 2264 žensk; in sicer je 85 juristk, 454 medicink, 1088 filozofk, 55 lekarničark in 305 drugih slušateljic praktičnih ved.

— **Prenapolnjena ruska vseučilišča.** Letos niso sprejeli na petrograjskem vseučilišču 10.496 dijakov iz razloga, ker je vseučilišče prenapolnjeno. Tako je tudi na drugih ruskih vseučiliščih.

— **Na Ciril-Methodovi šentjakobski šoli v Trstu** so morali zaradi pomanjkanja prostora odsloviti — 300 otrok! — „**Reči Prapor**“ izjavlja v imenu tržaške soc. demokracije, da so se izrekli tržaški soc. demokratiški poslanci za poddržavljenje te šole, ko so bili zaradi tega poklicani k Becku. List je mnenja, da se to gotovo zgodi.

— **Italijansko vseučiliško vprašanje.** Tirolski italijanski dijaki so imeli shod v Tridentu. Na shodu je govoril tudi poslanec **Conci**, ki je dejal, da za Italijane ni neobhodno potrebno, da bi vseučilišče v Trstu; ampak bi se za sedaj lahko zadovoljili z italijansko pravno fakulteto v Tridentu.

Z gospodarskega polja.

— **Potrjena izvolitev.** Cesar je potrdil izvolitev deželnega glavarja **Otona pl. Detele** za predsednika kranjske kmetijske družbe.

— **Trtno uš** so uradno konstatirali v červinjanskem okraju.

— **Državna subvencija.** Mlekarna na Vrhniki je dobila od vlade 10.000 K subvencije.

— **Piva** so zvarili lani na Kranjskem okroglo 268.000 hl. Izpili so lani v Ljubljani 30.000 hl piva in 20.000 hl vina.

— **Produkcija alkohola v Italiji.** Leta 1906. je znašala produkcija alkohola v Italiji 2.511.293 hektolitrov, za 18.823 hl manj od prejšnjega leta, ali s poviškom 321.193 hl povprečno v zadnjem desetletju.

— **Vseslovenski trgovski shod** namerava sklicati trgovsko društvo „**Merkur**“ na dan 20. okt. t. l. v Ljubljano.

— **Suhe češplje iz Avstro-Ogrske v Belgijo.** Po statističnem izveščju leta 1906. je bilo izvoženih iz Avstro-Ogrske v Belgijo 190.000 kg suhih češpelj nasproti 142.030 kg v letu 1905.

— **Zemljiško razdolževanje na Slovenskem s konverzijo denarnih dolgov.** Načelstvo „Centralne posojilnice slovenske“ v Krškem nam piše: Zemljišča in druge nepremičnine v Avstriji so preobložene z dolgovi, ki so znašali še nedavno okroglo 11.000.000.000 kron (t. j. enajst milijard). V naših slovenskih pokrajinah so bili in so še ti dolgovi ogromni, na pr. Štajerska jih ima okroglo 700.000.000 K (700 milijonov kron), Koroška skoro 200 milijonov kron in Kranjska ne dosti manj, tako da pride na pr. na Štajerskem na vsak kvadratni meter zemlje povprek 3 h dolga, na Koroškem in Kranjskem pa 2 h. Res se zemljiško-vknjiženi dolgovi tudi vračajo, ali vendar presegajo na novo intabulirani dolgovi vsako leto izbrisane ali plačane terjatve. Tako se je n. pr. leta 1904., iz katere dobe so se priobčile v tej zadevi zadnji statistični izkazi, v Avstriji vknjižilo 1120 milijonov kron, izknjižilo le 720 milijonov kron, to je za 400 milijonov kron so dobila zemljišča več bremen, in sicer na Štajerskem 14 milijonov, na Koroškem 5, na Kranjskem 4, v Trstu 7, na Goriškem 3 in v Istri 5 milijonov kron več. Četudi so ta zemljiška obremenjenja jako visoka, vendar so ta števila v resnici nekoliko

manjša, ker se vsako zemljiško-vknjiženo breme ne izknjiži takoj, ko je bilo deloma ali popolnoma plačano, zlasti se pri amortizacijskem vračevanju izknjiži ves dolg šele po preteku dolgih let, čeravno je velik del bil veliko prej poravnani. Upati je, da hipotečno zadolževanje ne bo v bodoče raslo, zlasti na denarnem zadolževanju te vrste. Dolgovi se bodo sicer delali v bodoče; vendar se bo ljudstvo zaradi vedno večjega števila posojilnic rajši posluževalo osebnega kredita, ki je cenejši in pri posojilnicah običajnejši. Ker pa raste v poslednjem času na nepričakovan način vrednost zemljišč, zato se bodo tudi, v bodoče na hipoteke na vedno večje in večje vsote posojevale. Morebiti se bo sedanji običaj, po katerem se že 30-kratna vsota posodi na katastralni čisti donesek, še prekosil in se bo sčasoma znabiti 40-krat tako velika vsota posojevala. (Zdaj sicer še ne, ker v Evropi ni veliko denarja in še ta je drag). Vkljub temu moramo odsvetovati, da ljudstvo z denarnim izposojilom preveč svoja zemljišča obremeni. N. pr. l. 1904. se je na Štajerskem na zemljišče in hiše intabuliralo 35 milijonov kron, na Koroškem 9, na Kranjskem 8, v Trstu 11, na Goriškem 5, v Istri 7 $\frac{1}{2}$ milijonov kron. Kar pride na ta način* dolgov v zemljiške knjige, to je vselej združeno z velikimi stroški. — Stroški za intabulacije so namreč veliki, ker stanejo kolki mnogo in ker notarji in odvjetniki, ki običajno vknjiženje izvršujejo, po svojih tarifnih dokaj računajo. — Enaki stroški zadevajo dolžnika tudi takrat, kadar dolgove izpravlja in odstranjuje iz zemljiških knjig. Najhujše pa tlačijo visoke obresti. Navadno se sicer jemljejo pri hipotečnih posojilih nižje obresti kakor pri osebnem kreditu; vendar so tudi pri intabulacijah v Avstriji previsoke obresti, posebno v Galiciji in Bukovini, kjer so se še l. 1904. vknjižile 6—7%, 7—8%, 8—10% in 10—12% obresti. In še celo v slovenskih pokrajinah so bile previsoke obresti. Na pr. na Štajerskem so se omenjeno leto v 81 slučajih vknjižile 6—12% obresti, na Koroškem pa le v 7 slučajih, na Kranjskem v 105 in na Primorskem** v 380 slučajih. Koliko je bilo taki slučajev v prejšnjih letih, o tem nimamo podatkov, gotovo pa vsako prejšnje leto veliko več, ker je bil v letih pred 1904. dražji denar, ki ga je bilo pa v l. 1904. in 1905. in do najnovejšega časa dosti po nizkih cenah v svetovnem pometu. Visoke obresti pa težijo dolžnika, kakor teži težak kamen, ki si ga človek naprti na rame. Zato se trudijo dolžniki, da plačajo prejkoprej visokoobrestne dolgove. Ako jim pa to ni mogoče, si pa prizadevajo, dobiti posojilo za nižje obrestovanje. Ta manipulacija se zove konverzija (prenašanje) dolgov in se izplača, ako niso s tem preveliki stroški združeni in ne preveč pisarij in zavlačanja. V tej zadevi smo dobili namesto prejšnjih postav, ki so bile v slednjih točkah res neukretne, nov zakon z dne 22. febr. 1907, št. 49 drž. zakonika. Po tem zakonu ni nič več treba kakor po prejšnjih zakonih za vsak posamni slučaj prositi finančne direkcije oproščenja od predpisanih dokaj visokih pristojbin za intabulacijo prenesenih hipotečnih dolgov. Vsak denarni zavod ima pravico, da se intabulira za vsoto, s katero je on plačal že vknjiženi dolg, na isto mesto, na katerem je bil dolg, ki je zdaj plačan. Toda pogoj je ta, da se mora posoditi denar le za pokritje starega dolga in to najmanj za dobo 6 let. Drugi pogoj je v tem, da se da ali novo posojilo na najmanj za $\frac{1}{4}$ % nižje obrestovanje ali na amortizacijo, t. j. da se z vsakoletnimi (poluletnimi) obrestmi odplača tudi nekaj kapitala, tako da se dolg od strani upnika ne more odpovedati, ako le dolžnik redno obresti in letna odplačila in (anuitete) poravnava. Za taka prenašanja zemljiških dolgov so po novem zakonu silno majhni stroški in znašaje le 6—7 K (za kolke), ako se pisarije nič ne računijo, in to tudi tedaj, če je dolg, ki se konvertira še tako visok. — Naj korist konvertiranja pojasnimo s sledečimi zgledi: I. primer. Kmet izroči sinu (prvorojencu) kmetijo, ki je vredna 10.000 K. Toda on ima še 5 otrok, ki so še vsi nedoletni, a postanejo po preteku 10 let polnoletni. Te otroke, za katere je hotel oče tudi skrbeti, pa intabulira on po 1000 K, skupaj torej za 5000 K in obresti po 5 $\frac{1}{2}$ % na kmetijo, ki jo je izročil najstarejšemu sinu. Ta bi moral šteti recimo čez dve leti 1000, čez štiri leta pa spet 1000 K in tako dalje, torej čez deset let vseh 5000 K. Kaj

* Dolgovi in bremena pridejo v zemljiške knjige tudi zaradi neplačanih kupnin, zaradi zapuščin, po raznih pogodbah, itd.

** V Istri so še posebno visoke obresti.